

REGION VÄSTMANLANDS YTTRANDE ÖVER REMISS AV STÄRKT LÄKEMEDELSFÖRSÖRJNING I SAMVERKAN

Region Västmanland har getts möjlighet att lämna synpunkter på Remiss av Stärkt läkemedelsförsörjning i samverkan – Nationella åtgärder för fördelning, omfördelning och inköp vid brist (SOU 2026:22). Nedan följer generella synpunkter och särskilda synpunkter på remissdelar.

Generella synpunkter

Region Västmanland välkomnar utredningens förslag. Regionen bedömer att de föreslagna verktygen, tillsammans med tydligare ansvarsfördelning, stärkt samverkan och nödvändiga författningsändringar, kan bidra till en mer robust och jämlik hantering av allvarliga läkemedelsbrister. Arbetet med såväl frivillig som tvingande fördelning, omfördelning och nationella inköp förutsätter samtidigt transparens, informationsdelning och ett gemensamt ansvarstagande mellan berörda aktörer. Det är därför viktigt att skapa rättsliga förutsättningar för tvingande fördelning, retur och omfördelning av läkemedel. Frivilliga åtgärder bör fortsatt vara utgångspunkten, men i särskilt allvarliga bristsituationer kan tvingande åtgärder behövas när frivilliga lösningar inte räcker till.

Läkemedelsverkets ansvar och regional medverkan

Region Västmanland stödjer förslaget att Läkemedelsverket ska ansvara för beslut om tvingande fördelning, retur och omfördelning. Myndigheten har redan ett centralt ansvar för hantering av rest- och bristsituationer samt för nationell uppföljning av läkemedelstillgång. För att arbetet ska bli effektivt krävs samtidigt en nära samverkan mellan regioner, myndigheter och övriga aktörer, med tydliga ansvarsområden och väl fungerande informationsutbyte mellan de myndigheter som föreslås få närliggande uppgifter.

Det är viktigt att regionerna involveras inför beslut om tvingande fördelning, retur och omfördelning samt inför nationella inköp. Besluten behöver grundas på såväl klinisk kompetens som kunskap om läkemedelsförsörjning, lagerhållning och praktiska distributionsförutsättningar. Region Västmanland vill särskilt betona vikten av regionernas delaktighet i såväl beredning som genomförande av åtgärder enligt förslaget. Regionernas medverkan är inte endast värdefull utan en grundläggande förutsättning för att beslut om fördelning, omfördelning och

nationella inköp ska bli träffsäkra, proportionerliga och möjliga att genomföra i praktiken.

Region Västmanland vill även betona att den etiska plattformen för prioriteringar inom hälso- och sjukvården bör vara vägledande vid beslut om fördelning och omfördelning av läkemedel. Prioriteringar bör utgå från medicinska behov och gällande behandlingsrekommendationer i den aktuella bristsituationen. Regionen ser samtidigt behov av att den fortsatta utformningen av regelverk och rutiner tydliggör hur prioriteringar mellan olika patientgrupper, diagnoser och användningsområden ska hanteras samt hur ett nationellt helhetsperspektiv ska säkerställas.

Nationell inköpscentral

Region Västmanland tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen ska ansvara för den nationella inköpscentralen. Myndigheten har erfarenhet av nationella läkemedelsinköp för beredskapsändamål och av arbete med försörjningsberedskap, vilket ger goda förutsättningar att etablera och utveckla funktionen. Regionen bedömer att en nationell inköpscentral kan stärka förutsättningarna för samordnade nationella inköp vid allvarliga bristsituationer. För att funktionen ska kunna agera effektivt och skyndsamt krävs samtidigt tillräckliga resurser och relevant kompetens.

Region Västmanland ser även ett värde i att regional kompetens inom läkemedelsupphandling involveras i arbetet för att säkerställa kontinuitet, praktisk förankring och ändamålsenliga lösningar. Regionen är vidare positiv till förslaget att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) ska bistå inköpsfunktionen med särskilt brådskande hälsoekonomiska bedömningar.

Praktisk genomförbarhet

Region Västmanland tillstyrker att de föreslagna lagändringarna genomförs. Den närmare utformningen av föreskrifter, rutiner och praktiska arbetssätt behöver dock tas fram i fortsatt dialog mellan regionerna, ansvariga myndigheter och övriga berörda aktörer. Föreskrifter och rutiner bör utformas proportionerligt och med balans mellan beredskap och administrativ belastning för regionerna. De löpande kraven bör inte bli mer omfattande än vad som är nödvändigt för att kunna hantera de särskilda situationer där tvingande åtgärder kan behöva användas. Fokus bör vara att möjliggöra de föreslagna lagändringarna och därefter, tillsammans med regionerna och övriga aktörer, utveckla en praktiskt fungerande struktur.

Förutsättningar för nationell fördelning och omfördelning

I det fortsatta arbetet behöver hänsyn tas till att regionernas lagerhållning är organiserad på olika sätt. Läkemedel kan vara placerade både vid sjukhusapotek och ute i vårdverksamheterna, vilket ger olika förutsättningar att överblicka och rapportera tillgängliga volymer samt att bidra till nationell fördelning, retur och omfördelning. Regelverket bör samtidigt utformas så att det inte försvagar incitamenten att investera i och upprätthålla den lagerhållning som krävs för en robust försörjningsberedskap. Även möjligheten till undantag från lagerhållningskraven kan komma att hanteras olika mellan regionerna. Dessa skillnader behöver beaktas när den nationella modellen konkretiseras och omsätts i praktiken.

Frivillig retur

Region Västmanland anser slutligen att möjligheten till frivillig retur bör utredas som ett komplement till frivillig fördelning och frivillig omfördelning. En sådan möjlighet kan bidra till att läkemedel i större utsträckning återförs till ordinarie distributionsvägar och därmed skapa ytterligare flexibilitet i hanteringen av läkemedelsbrister.

För Region Västmanland

Jonas Cederberg
Hälso- och sjukvårdsdirektör